

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

Кафедра економічної теорії

«Навчально-методичний комплекс з курсу»:

“Теорія макроекономічних і політичних ризиків”

Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 051 Економіка

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Віце-президент з науково-педагогічної роботи

(навчальна робота)

Ожоган В.М.

« _____ » _____ 2017 р.

Київ 2017

Навчально-методичний комплекс дисципліни **“Теорія макроекономічних та політичних ризиків”**

. – Київ: НаУКМА, 2017. - 43 с.

Укладач Григор’єв Г.С., к.е.н. доцент

Ухвалено на засіданні кафедри.....

протокол № _____ від “___” _____ 2016 р.

Завідувач кафедри _____ д.е.н.проф. Бажал Ю.М.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

Кафедра економічної теорії

Навчальна програма дисципліни

«Теорія макроекономічних та політичних ризиків»

Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 051 Економіка

Статус курсу: фаховий

Київ 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з курсу «Теорія макроекономічних і політичних ризиків» відповідає навчальному плану підготовки магістра галузі знань: 05 - Соціальні та поведінкові науки спеціальності: 051 – Економіка

Курс «Теорія макроекономічних і політичних ризиків» є одним із завершальних навчальних курсів і є індикатором опанування попередніх навчальних дисциплін та необхідною складовою частиною подальших наукових досліджень.

Курс дає можливість опанувати вивчення курсів у сфері теорії глобальних ризиків, а також дає системне уявлення про управління ризиками на різних рівнях.

МЕТА КУРСУ:

Головною метою курсу “Теорія макроекономічних та політичних ризиків країн” (далі – ТМПК) є оцінювання студентами майбутніх перспектив та розвиток навичок розуміння та оперування глобальними, регіональними та національними трендами ризиків окремих країн, зокрема оцінюванням ризиків країн на рівні взаємодії економіки та політики та роллю геополітики в аналізі ризиків країн.

Завдання курсу:

- вивчення загальнотеоретичних основ оцінки макроекономічних та політичних ризиків;
- дослідження конкретних методичних підходів щодо ризиків конвертованості, трансфертних ризиків, проблем зовнішньої стійкості економіки – тощо;
- використання макроекономічного прогнозування в оцінці ризиків;
- вивчення методів оцінювання геополітичних ризиків;
- побудова сценарних методів оцінки інвестиційних проектів для різноманітних агентів ринку – приватних інвесторів, державного сектору, фінансових аналітиків;

У результаті вивчення курсу студент повинен:

знати: основні концепції, типи ризиків та методи їх оцінювання; альтернативні шляхи концептуалізації ризиків; методика банківських звітностей для оцінки ризиків.

вміти: ефективно аналізувати актуальні політичні, соціальні та економічні тренди для оцінки економічних та політичних ризиків; аналізувати контекст, концепції та інструменти для комплексного оцінювання ризиків; аналізувати економічні індикатори країн, які розвиваються.

Міждисциплінарні зв'язки

Для успішного опанування матеріалу курсу необхідні знання з низки фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою вищої освіти за напрямом підготовки «Економічна теорія». Це, зокрема, «Макроекономіка», «Міжнародна економіка», «Економетрика», «Макроекономічне моделювання».

Значення курсу.

Вивчення курсу «Теорія макроекономічних та політичних ризиків», як учбової дисципліни є необхідним для формування стратегії системного мислення в практичній та науковій діяльності та в прийнятті відповідних рішень з врахуванням фактору ризику. Ось чому вивчення даного предмету займає провідне місце в системі підготовки фахівця даного профілю.

Зв'язок із освітньо-кваліфікаційними вимогами до випускників

Дисципліна «Теорія макроекономічних та політичних ризиків», дає змогу підготувати майбутнього фахівця для практичної роботи в сфері економічного моделювання та прогнозування ризиків. Фахівці можуть знайти застосування отриманим знанням в банківській сфері, зокрема при оцінюванні макропруденційних ризиків; в дослідницьких центрах у якості аналітиків стратегічної політики; державних агентствах та відомствах при визначенні стратегії залучення іноземних інвестицій та кредитів. Також знання можуть бути застосовані при аналізі сфер зовнішнього інвестування та кредитування.

Усі отримані знання можуть також бути використаними в науковій роботі в сфері економічної теорії. Фахівець буде здатним прогнозувати глобальні зовнішньоекономічні процеси та кон'юнктуру на окремих сегментах ринку з врахуванням факторів економічних та геополітичних ризиків.

Міждисциплінарні зв'язки .

Методологічною основою курсу « Теорія макроекономічних та політичних ризиків»: є «Макроекономіка»; «Міжнародна економіка»; «Макроекономічне моделювання». Після вивчення даної дисципліни передбачається проходження навчальних курсів: «Міжнародна економіка», «Макроекономічний аналіз», «Макроекономічне моделювання »

II. ЗМІСТ КУРСУ

Розділ 1. Вступ до теорії економічних ризиків

Методологія економічних ризиків. Концепції, визначення та виміри економічних ризиків. Невизначеність на ризик. Об'єкт, суб'єкт та джерело ризику. Класифікація ризиків. Якісний та кількісний аналіз ризиків.

Ліквідність та платоспроможність як ключові категорії ризиків. Суверенний ризик та його взаємозв'язок з політичним та економічним ризиками. Здатність та бажання погашення боргів — базова модель та її розширення. Колективний борг дебіторів і кредитний ризик.

Література:

Основна:

Feenstra, R. C. and A. M. Taylor; L. van Efferink ; Ramady ;Terje A.

Додаткова

Mohamed A.; Бартон Т.; Беренс В.; Быченков Д. В.; Вітлінський В. В

Розділ 2. Оцінка економічних індикаторів ризиків

Економічна структура: ВВП, природні ресурси, інвестиції - заощадження, ринок праці, відкритість економіки. Бізнес - цикл: економічне зростання, інвестиційне зростання. Економічна політика.

Рейтингові системи оцінки ризиків (структуровані якісні, кількісні та інші): The Economist Intelligence Unit, Euromoney Magazine, Fitch IBCA, Institutional Investor Magazine, International Country Risk Guide, Moody's Investor Service, Standard & Poor's Rating Group. Методики побудови рейтингів.

Література:

Основна:

Feenstra, R. C. and A. M. Taylor; L. van Efferink ; Ramady ; Terje A.

Додаткова

Вітлінський В. В. ; Беренс В ; Крамаренко В. И.; Машина Н.И.

Розділ 3. Фіскальна та монетарна політика та оцінка банківських ризиків

Індикатори ефективності фіскальної політики та роль прозорості фіскальної політики в оцінці ризиків. Теорії ризиків монетарної політики - інфляція, платоспроможність центрального банку та його незалежність, координація монетарної політики та шляхи впливу монетарної політики на ризик.

Роль центральних банків в міжбанківському кредитуванні. Реструктуризація боргу. Лондонський та Паризький клуб кредиторів. Банк Міжнародних Розрахунків. Державна політика щодо ризиків банківської системи. Базельські критерії. Сутність банківського ризику. Базельські угоди - I, II, III. Управління активами і пасивами банку. Відсотковий ризик (ризик відсоткової ставки).

Література:

Основна:

Feenstra, R. C. and A. M. Taylor; L. van Efferink ; Ramady

Додаткова

Донець Л.І.; Botescu I.; World Economic Outlook

Розділ 4. Платіжний баланс та оцінка ризиків

Торговельні потоки та конкурентоспроможність. Структурний та короткостроковий дефіцит. Обмінні курси та ризики. Міжнародні потоки

капіталів. Рахунок капіталів. Фінансовий рахунок. Прямі та портфельні інвестиції. Криза боргів та дефолт. Джерела зовнішнього фінансування. Нетто — експортери та нетто — імпортери капіталу. Методика оцінювання найбільш привабливих ринків для прямих закордонних інвестицій. Ранжування глобальної конкурентоспроможності (World Economic Forum). Зміна валютних резервів та ризику. Виключне фінансування. Менеджмент ризиків платіжного балансу. Аналіз зовнішнього фінансування — подвійний характер ризиків. Пороги ліквідності та платоспроможності. Міжнародна інвестиційна позиція країни. Валютні ризику.

Література:

Основна:

Feenstra, R. C. and A. M. Taylor; L. van Efferink ; Ramady

Додаткова

Бартон Т.; Быченков Д.В; Крамаренко В. И.; Машина Н.И.; Brink C.

Розділ 5. Суверенний борг та оцінка ризиків країн

Історія суверенних дефолтів та криз. Урядовий борг та суверенний борг. Урядовий та суверенні ризику. Вимірювання та аналіз суверенного ризику. Внутрішній та зовнішній суверенні ризику. Індикатори суверенного кредитного ризику. Моніторинг суверенного ризику. Оцінка потенціалу кредитування та дефолту. Значення рейтингової системи оцінювання. Ключові рейтингові індикатори: економічна структура та ефективність; урядові фінанси; зовнішні платежі та борг; зовнішня вразливість; соціально — економічне оточення. Економічний та політичний аналіз суверенного ризику. Прогнозування суверенних ризиків: первинні та вторинні джерела інформації.

Поточна та попередня економічні кризи: причини, ефекти та різний вплив та розвинені ризику та ринки, які розвиваються. Роль МВФ та інших міжнародних організацій у вирішенні кризи. Трансфертний і суверенний ризику.

Література:

Основна:

Feenstra, R. C. and A. M. Taylor; L. van Efferink ; Ramady

Додаткова

Дамодаран А.; Крамаренко В. И. ;Стейнберг Р.; Bremmer I.

Розділ 6. Міжнародні потоки капіталу і ризику

Глобальні тренди прямих закордонних інвестицій та динаміка злиття та придбання. Фінансові та політичні складові ризиків багатонаціональних корпорацій. Мікро, макро та глобальні ризики. Хеджування політичних ризиків. Волатильність обмінних курсів. Ризики та проблема вибору між інвестиціями в створення нового підприємства та придбанням існуючого. Ризик та процес виходу на іноземні ринки. Вплив ризиків країн на вертикальні та горизонтальні прямі закордонні інвестиції. Ризики розміщення. Вплив корупції на рішення щодо переміщення капіталу. Оподаткування та ризики розміщення на ринку. Рейтинг джерел ризику. Ризики експропріації майна. Ризики тероризму. Фінансові кризи та ризики здійснення інвестування. Індокси економічних ризиків. Фінансовий аналіз доцільності здійснення інвестування. Вплив національних та міжнародних інститутів на діяльність багатонаціональних корпорацій. Взаємозв'язок між ризиком національних економік та схильністю до інвестування. Взаємозв'язок між національним добробутом та прямими закордонними інвестиціями.

Література:

Основна:

Feenstra, R. C. and A. M. Taylor; L. van Efferink ; Ramady

Додаткова

Вітлінський В. В.; Дамодаран А.; Botescu I; Definition and Measurement of Sovereign Risk

Розділ 7. Політичні ризики в загальній оцінці ризиків

Сутність і показники політичної стабільності. Реальний стан політичної системи з точки зору її стабільності. Основні елементи політичної системи і характер їх взаємодії. Фактори, які детермінують політичну стабільність. Динамічність політичної стабільності. Показники дестабілізації. Підтримка політичного режиму: рівні підтримки. Свобода політичного вибору. Відкритість політичної системи

Ключові концепції політичних ризиків. Методологія аналізу політичних ризиків. Еволюція аналізу політичних ризиків. Ідентифікація переваг аналізу політичних ризиків над економічними. Сприйняття та інтерпретація ризиків. Застосування ризик - комунікацій до аналізу політичних ризиків для вдосконалення розуміння ризиків серед громадських та приватних організацій, урядів, інституцій та мас — медіа.

Політичні та соціальні складові посилення ризиків. Політична, стратегічна та економічна взаємозалежність в процесі посилення ризиків. Усунення ризиків та схильність до ризиків. Регуляторні ризики та системи. Регуляторні режими та їх вплив на секторальний розвиток бізнесу. Політичні ризики та ринки капіталів. Виклики та методика ідентифікації політичних трендів для оцінки фінансової стабільності та прогнозування криз. Демографічні проблеми, як фактор політичних ризиків.

Аналіз політичних ризиків в бізнесі. Індекс економічної свободи. Індекс сприйняття корупції. Індекс людського розвитку. Національний інститут запобігання тероризму. База даних Світового Банку “Doing business”.

Література:

Основна:

L. van Efferink ;Ramady, Terje A.

Додаткова

Быченков Д. В.;Acemoglu, D; Bremmer I.; Brink C.; Foreign Investment; Darryl S.L.Jarvis ;Henisz W.J.; Managing Country Risk

Розділ 8. Зовнішня політика та оцінка ризиків країн

Стратегічні підходи до оцінки відносин держави з іншими державами для оцінки ризиків. Оцінка країн за індексом недієздатності держав. Ранжування країн за інтегральним індексом ризиків: індекси вразливості, повноважень, легітимності, потенціалу, управління, економіки, безпеки та злочинності, людського розвитку, демографії, навколишнього середовища, гендерних відносин. Оцінка ризику конфліктів.

Особливості страхування фінансових інвестицій від політичних ризиків. Проблеми страхування політичних ризиків. Класифікація страхових випадків

політичних ризиків. Консультаційні послуги пов'язані з вивченням інвестиційного та політичного клімату в країні. Умови поповнення переліку можливих політичних ризиків. Об'єкти страхування від політичних ризиків. Терміни страхування. Суми страховки. Страхові внески.

Література:

Основна:

L. van Efferink ;Ramady, Terje A.

Додаткова

Вітлінський В. В.; Bouchet, M.; Bremmer I.; Definition and Measurement of Sovereign Risk; Keillor B; Managing Country Risk

Розділ 9. Геополітичні сценарії та оцінка ризиків

Класичні геополітичні сценарії, нова геополітика та геофілософія.

Геополітичний ризик — концепції та моделі. Взаємозв'язок між стратегією та зовнішнім середовищем організацій. Вимоги щодо сценаріїв, типи сценаріїв та рухомі сили сценаріїв. Прогнозування геополітичних ризиків. Політичні, військові та економічні складові геополітичних сценаріїв. Розробка нових перспектив вирішення конфліктів щодо боротьби за природні ресурси: актори, сценарії та стратегії. Тероризм та геополітичні сценарії. Управління геополітичними ризиками при прийнятті інвестиційних рішень. Трансформація політичного режиму і системні ризики. Рівні політичних ризиків (національний та міжнародний рівні).

Література:

Основна:

L. van Efferink.; Jakobsen; Ramady M.

Додаткова

Bremmer I.;Brink C“Introducing Political Risk”.; Foreign Investment; Rajan, R.

Розділ 10. Менеджмент ризиків - побудова економічних сценаріїв оцінки ризиків.

Основні підходи до управління ризиками. Методи управління ризиком: уникнення, попередження, оптимізація ризиків . Внутрішні та зовнішні способи

унікнення ризиків. Управління фінансово – економічними ризиками. Процес ризик – менеджменту.

Сутність методології сценарного методу. Основні елементи методології сценарного методу за Пітером Шварцем. Основні напрямками побудови сценаріїв. Алгоритм сценарного методу аналізу, що складається з восьми кроків.

СВОТ і ПЕСТ -аналіз. Встановлення ключових чинників ближнього і далекого зовнішнього середовища. Виявлення логіки кожного сценарію. Визначення характерних індикаторів сценарію. Приклади вдалих прогнозів.

Література:

Основна:

L. van Efferink ;Ramady, Terje A.

Додаткова література:

Быченков Д. В.; Стейнберг Р; М-Н Bouchet; Botescu I; Bremmer I.; Brinc C. «Introducing political risks»; Brink C. «Thinking About Political Risk»; Sources for country's political analysis; Rajan, R.; World Economic Outlook

III. ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1.Feenstra, R. C. and A. M. Taylor (2012). International Economics. Second edition.

2.L. van Efferink, C.Kool, Tom van Veen Country risk analysis. - NIVE – SW, Amsterdam 2003

3.Jakobsen, Jo. Political Risk and the Multinational Company: Concepts, Theories and Evidence. Published by Akademika Publishing, 2012. -268 pp.

4.Ramady, Mohamed A. Political, Economic and Financial Country Risk. – Springer 2014

5.Terje A. Risk analysis – Wiley and Sons 2015.- 216 pp.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

6.Бартон Т., Шенкир У., Уокер П. Риск - менеджмент. Практика ведущих компаний. —М.: Вильямс, 2008.

7. Беренс В., Хавранек П.М. Руководство по оценке эффективности инвестиций. – М.: Интерэксперт, ИНФРА - М. 1995. – 528 с.
8. Быченков Д. В. Проблема политического риска: понятие и методы оценки / Д. В. Быченков // Мировая экономика и международные отношения — 2008. — № 1. — С. 68—77.
9. Вітлінський В. В. Ризикологія в зовнішньоекономічній діяльності: навч. посіб. / В. В. Вітлінський, Л. Л. Маханець. — К. : КНЕУ, 2008. — 432 с.
10. Дамодаран А. Инвестиционная оценка: Инструменты и методы оценки любых активов / Асват Дамодаран; Пер. с англ. – 5-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. – 1340 с.
11. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 312 с.
12. Клапків М.С. Питання етимології економічного ризику / М.С. Клапків // Фінанси України – 2001. – № 4. – С. 14–20
13. Крамаренко В. И. Страновые риски во внешнеэкономической деятельности : учеб. пособ. / В. И. Крамаренко, Н. И. Твердохлебов. — Симферополь : Диайпи, 2012. — 252 с.
14. Машина Н.И. Экономический риск и методы его измерения: Учебное пособие . – Донецк: ООО “Юго - Восток,Лтд”, 2004. – 192 с.
15. Стейнберг Р., Эмерсон М., Мартене Ф., Ноттингем Л., Управление рисками. Интегрированная модель. Концептуальные основы / Перевод О. Высоцкой, Т. Роджерса, Л. Терещенко. — М.: Институт внутренних аудиторов, 2004. — 109 с.
16. Устенко О.Л. Теорія економічного ризику. – К.: МАУП, 1997
17. Acemoglu, D. and J. A. Robinson (2011). Why Nations Fail. The origins of power, prosperity and poverty. Profile Books.
18. M-H Bouchet, E. Clark, B. Gros Lambert.- Country Risk Assessment , Willey Finance , 2003
19. Botescu I, Nicodim L.- “The Importance of the Country Risk in Investments Management”, , Annals Of The Oradea University, Fascicle Of Management And Technological Engineering, Volume Vi (Xvi), 2007.

- 20.**Bouchet, M, Clark E., Gros Lambert B. 2003. Country Risk Assessment: A Guide to Global Investment Strategy
- 21.**Bremmer I., Keat P., “The Fat Tail: The Power of Political Knowledge for Strategic Investing”.- Oxford University Press, 2009.
- 22.**Bremmer I. “Managing risk in an unstable world ”, Harvard Business Review- June 2005. pp.51 – 60
- 23.**Brink C. “Introducing Political Risk” in Measuring Political Risk: Risks to Foreign Investment, (Ashgate Publishing:Aldershot,2004),pp.1- 16
- 24.**Brink C. “Thinking About Political Risk: A Conceptualization” in Measuring Political Risk: Risk t
- 25.** Foreign Investment. - Ashgate Publishing: Aldershot, 2004, pp.17 - 46.
- 26.**Darryl S.L.Jarvis, Griffiths M. “Learning to fly: the evolution of Political Risk Analysis”, Global Society, Vol.21, No.1, January, 2007, pp.5 -21”
- 27.**Definition and Measurement of Sovereign Risk :IMF
2011: <http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2011/pr1191.htm>
- 28.**Keillor B, Hauser W, Griffin A.- “The relationship between political risk, national culture and foreign direct investment as a market entry strategy: perspectives from U.S. firms”, , Innovative Marketing, Volume 5, Issue 1, 2009.
- 29.**Henisz W.J., Zelner B.A - “The strategic organization of political risks and opportunities”,, Strategic Organization Vol 1(4), pp. 451–460, 2003.
- 30.**Managing Country Risk: A Practitioner's Guide to Effective Cross -Border Risk Analysis , Daniel Wagner, 2013
- 31.**Rajan, R. (2010). Fault Lines. How Hidden Fractures Still Threaten the World Economy. Princeton University Press.
- 32.**Sources for country’s political analysis : Frost & Sullivan, EIU, CIA, Credit Risk International, Transparency International, Heritage Foundation,
www.groupepegeos.com
- 33.**World Economic Outlook Databases
- 34.**IMF Country Index, Corruption Perception Index

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
Кафедра економічної теорії

Робоча програма дисципліни

Теорія макроекономічних та політичних ризиків

Шифр галузі, найменування галузі знань, код напрямку, напрямок підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Організаційно-методична характеристика навчальної дисципліни	
	Академічна характеристика	Структура
	Рік навчання: МП2 Семестр:3 Кількість годин на тиждень:4 Статус курсу: <i>нормативна</i> Кількість ECTS кредитів: 5 :	Кількість годин: Загальна: 120 Лекції: 2 Семінарські заняття:18 Самостійна робота: 80 Вид підсумкового контролю: іспит

Робоча програма складена для нормативних дисциплін підготовки магістрів
напряму підготовки: 0501 – Економіка та підприємництво

Укладач Григор'єв Г.С. к.е.н. доцент

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

МЕТА КУРСУ:

Головною метою курсу “Теорія макроекономічних та політичних ризиків країн” (далі – ТМПК) є оцінювання студентами майбутніх перспектив та розвиток навичок розуміння та оперування глобальними, регіональними та національними трендами ризиків окремих країн, зокрема оцінюванням ризиків країн на рівні взаємодії економіки та політики та роллю геополітики в аналізі ризиків країн.

Завдання курсу:

- вивчення загальнотеоретичних основ оцінки макроекономічних та політичних ризиків;
- дослідження конкретних методичних підходів щодо ризиків конвертованості, трансфертних ризиків, проблем зовнішньої стійкості економіки – тощо;
- використання макроекономічного прогнозування в оцінці ризиків;
- вивчення методів оцінювання геополітичних ризиків;
- побудова сценарних методів оцінки інвестиційних проектів для різноманітних агентів ринку – приватних інвесторів, державного сектору, фінансових аналітиків;

У результаті вивчення курсу студент повинен:

знати: основні концепції, типи ризиків та методи їх оцінювання; альтернативні шляхи концептуалізації ризиків; методики банківських звітностей для оцінки ризиків.

вміти: ефективно аналізувати актуальні політичні, соціальні та економічні тренди для оцінки економічних та політичних ризиків; аналізувати контекст, концепції та інструменти для комплексного оцінювання ризиків; аналізувати економічні індикатори країн, які розвиваються.

Міждисциплінарні зв'язки

Для успішного опанування матеріалу курсу необхідні знання з низки фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін, передбачених

освітньо-професійною програмою вищої освіти за напрямом підготовки “Економічна теорія”. Це, зокрема, “Макроекономіка”, “Міжнародна економіка”, “Економетрика”, «Макроекономічне моделювання».

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Кількість годин			
		Усього	Лекцій	Семінарських занять	Самостійна робота
1	Вступ до теорії економічних ризиків	6	2	-	4
2	Оцінка економічних індикаторів ризиків	18	4	2	12
3	Фіскальна та монетарна політика та оцінка банківських ризиків	12	2	2	8
4	Платіжний баланс та оцінка ризиків	10	2	2	6
5	Суверенний борг та оцінка ризиків країн	12	2	2	8
6	Міжнародні потоки капіталу і ризики	12	2	2	8
7	Політичні ризики в загальній оцінці ризиків	12	2	2	8
8	Зовнішня політика та оцінка ризиків країн	12	2	2	8
9	Геополітичні сценарії та оцінка ризиків	14	2	2	10

10	Менеджмент ризиків - побудова економічних сценаріїв оцінки ризиків.	12	2	2	8
	Всього	120	22	18	80

Зміст лекційних, семінарських занять та самостійної роботи за темами навчального курсу.

Тема 1. Вступ до теорії економічних ризиків

1. Методологія економічних ризиків.
2. Концепції, визначення та виміри економічних ризиків.
3. Класифікація ризиків.
4. Якісний та кількісний аналіз ризиків.
5. Ліквідність та платоспроможність як ключові категорії ризиків.
6. Суверенний ризик та його взаємозв'язок з політичним та економічним ризиками.
7. Здатність та бажання погашення боргів — базова модель та її розширення.
8. Колективний борг дебіторів і кредитний ризик.

Основна література:

Feenstra, R. С.; L. van Efferink ; Terje A.

Додаткова література:

Вітлінський В. В.; Донець Л.І.; Клапків М.С.; Крамаренко В. И; Машина Н.И.;
Устенко О.Л.; Keillor B; World Economic Outlook

Питання семінару

- 1.Оцінка обраних для аналізу ринків, які розвиваються
2. Категорії індикаторів економічних ризиків
3. Доповідь (презентація) щодо ризиків країн
- 4.Аналіз даних обраних країн.

5. Ринки, які розвиваються – методологія аналізу

Питання щодо самостійного опрацювання.

1. Інноваційна складова зовнішньоекономічних ризиків
2. Регулятивна складова зовнішньоекономічних ризиків
3. Операційні ризики у зовнішньоекономічній діяльності
4. Фінансові ризики у зовнішньоекономічній діяльності
5. Інвестиційні ризики у зовнішньоекономічній діяльності
6. Валютні ризики у зовнішньоекономічній діяльності
7. Ризики та невизначеність у зовнішньоекономічній діяльності – проблеми визначення.

Тема 2. Оцінка економічних індикаторів ризиків

2. Економічна структура та оцінка ризиків.
3. Бізнес – цикл та макроекономічні ризики.
4. Вплив економічної політики на макроекономічні та політичні ризики.
5. Рейтингові системи оцінки ризиків.
6. Методики побудови рейтингів для оцінки ризиків

Основна література:

Feenstra, R. C.; L. van Efferink; Terje A.

Додаткова література:

Беренс В; Дамодаран А.; Крамаренко В. И.; Машина Н.И.

Питання семінару

1. Потенціал економічного зростання – джерела та обмеження
2. Потенціал економічного зростання – вразливість/стійкість до негативних шоків (реальні економічні/фіскальні перспективи)
3. Потенціал економічного зростання - вразливість/ стійкість до негативних шоків (монетарні перспективи)
4. Потенціал валютних доходів –джерела та обмеження
5. Потенціал валютних доходів - вразливість/стійкість до негативних шоків

Питання щодо самостійного опрацювання.

1. Основні складові оцінки ризиків агентства The Economist Intelligence Unit,
2. Основні складові оцінки ризиків Euromoney Magazine
3. Основні складові оцінки ризиків Fitch IBCA,
4. Основні складові оцінки ризиків Institutional Investor Magazine,
5. Основні складові оцінки ризиків International Country Risk Guide,
6. Основні складові оцінки ризиків Moody's Investor Service,
7. Основні складові оцінки ризиків Standard & Poor's Rating Group.

Тема 3. Фіскальна та монетарна політика та оцінка банківських ризиків

1. Індикатори ефективності фіскальної політики та роль прозорості фіскальної політики в оцінці ризиків.
2. Теорії ризиків монетарної політики .
3. Роль центральних банків в міжбанківському кредитуванні та реструктуризації боргу.
4. Державна політика щодо ризиків банківської системи.
5. Банківський ризик та Базельські критерії.
6. Відсотковий ризик (ризик відсоткової ставки).

Основна література:

Feenstra, R. C.; L. van Efferink; Terje A.

Додаткова література:

Бартон Т; Дамодаран А.; Донець Л.І.; Botescu I; World Economic

Outlook **Питання семінару**

1. Фіскальна політика – загальна структура в обраній для аналізу ризиків країні
2. Монетарна політика - загальна структура в обраній для аналізу ризиків країні
3. Економічне зростання як індикатор ризиків країн
4. Зростання по секторам як індикатор ризиків країн
5. Зростання в розрахунку на одну особу як індикатор ризиків країн

Питання щодо самостійного опрацювання.

6. Лондонський та Паризький клуб кредиторів та їх роль в оцінці економічних ризиків.
7. Банк Міжнародних Розрахунків та організація співробітництва з Україною.
8. Нагляд на основі ризиків НБУ (risk-based supervision)

9. Банківський ризик – менеджмент в системі Базельських угод

10. Повноваження Міністерства Фінансів з управління фіскальними ризиками

11. Якісна та кількісна оцінка податкових ризиків для зовнішніх інвесторів

Тема 4. Платіжний баланс та оцінка ризиків

1. Торговельні потоки та конкурентоспроможність. Структурний та короткостроковий дефіцит.

2. Обмінні курси та ризики. Валютні ризики. Зміна валютних резервів
Міжнародні потоки капіталів.

3. Криза боргів та дефолт. Джерела зовнішнього фінансування.

Методика оцінювання найбільш привабливих ринків для прямих закордонних інвестицій.

4. Ранжування глобальної конкурентоспроможності (World Economic Forum).

5. Пороги ліквідності та платоспроможності. Міжнародна інвестиційна позиція країни.

Основна література:

Feenstra, R. C.; L. van Efferink; Terje A.

Додаткова література:

Донець Л.І.; Крамаренко В. И.; M-H Bouchet; Botescu I; Henisz W.J.

Питання семінару

1. Загальна оцінка стану платіжних балансів обраних країн

2. Доходи поточного рахунку та ризики країн

3. Експорт товарів – оцінка ризиків обраної країни

4. Експорт послуг – оцінка ризиків країни

5. Стан витрат за поточним рахунком в обраній країні з точки зору ризиків

6. Імпорт товарів та оцінка ризиків для країни

Питання щодо самостійного опрацювання.

1. Оцінка позицій платіжного балансу України

2. Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу та оцінка потенційних інвестиційних ризиків

3. Дефіцит рахунку капіталу платіжного балансу та оцінка ризиків

4. Оцінка ризиків впливу платіжного балансу на національну економіку

5.Оцінка позиції платіжного балансу країни

6.Оцінка впливу фінансової кризи на платіжний баланс України

Тема 5. Суверенний борг та оцінка ризиків країн

1.Урядовий борг та суверенний борг. Урядовий та суверенні ризики.

2.Вимірювання та аналіз суверенного ризику. Внутрішній та зовнішній суверенні ризики.

3.Індикатори та моніторинг суверенного кредитного ризику.

4. Оцінка потенціалу кредитування та дефолту. Значення рейтингової системи оцінювання.

5.Економічний та політичний аналіз суверенного ризику.

6. Трансфертний і суверенний ризики.

Питання семінару

1.Аналіз зовнішнього та внутрішнього боргу обраних країн

2. Композиція інвестицій в структурі ВВП країн

3. Пропорція заощаджень і трансмісійний механізм перетворення в інвестиції

4. Інвестиції/ВВП – структура ризиків країни

5. Фіскальний баланс ВВП – структура ризиків країни

6.Композиція державних витрат у ВВП країни

7. Композиція державного боргу у ВВП

Питання щодо самостійного опрацювання.

1. Державний борг України та проблема оцінки ризиків

2. Реструктуризація зовнішнього боргу України

3. Українські євробонди на зовнішніх ринках

4. Дефолт держави – проблеми уникнення

5. Міжнародні розрахунки та платіжний баланс – емпіричні дослідження

6. Критерії та показники оцінки стійкості фінансового сектору України

Основна література:

Feenstra, R. C.; L. van Efferink; Terje A.

Додаткова література:

Стейнберг Р.; М-Н Bouchet; Bouchet, M; Darryl S.L.Jarvis

Тема 6. Міжнародні потоки капіталу і ризики

1. Глобальні тренди прямих закордонних інвестицій та динаміка злиття та придбання.
2. Фінансові та політичні складові ризиків багатонаціональних корпорацій.
3. Ризики та проблема вибору між інвестиціями в створення нового підприємства та придбанням існуючого. Ризик та процес виходу на іноземні ринки.
4. Вплив ризиків країн на вертикальні та горизонтальні прямі закордонні інвестиції (корупція, оподаткування, експропріація, тероризм).
5. Фінансові кризи та ризики здійснення інвестування.

Питання семінару

1. Міжнародні потоки капіталу – оцінка структури ризиків за країнами
2. Міжнародні потоки капіталу, фінансова стабільність та зростання – оцінка системних ризиків
3. Мікро, макро та глобальні ризики. Хеджування політичних ризиків.
4. Волатильність обмінних курсів.
5. Індекси економічних ризиків.
6. Фінансовий аналіз доцільності здійснення інвестування.
7. Вплив національних та міжнародних інститутів на діяльність багатонаціональних корпорацій.
8. Взаємозв'язок між ризиком національних економік та схильністю до інвестування.

Питання щодо самостійного опрацювання.

1. Глобальна фінансова лібералізація – ризики для України
2. Волатильність реального валютного курсу гривні – проблеми оцінки
3. Зовнішні та внутрішні фактори стимулювання припливу капіталу в Україну
4. Зняття валютних обмежень та ризики для української економіки
5. Корупція як фактор ризику для іноземних інвестицій в Україні
6. Проблеми оподаткування іноземних активів – оцінка ситуації в Україні

Основна література:

L. van Efferink; Jakobsen, Jo.; Terje A.

Додаткова література:

Беренс В.; Вітлінський В. В.; Дамодаран А.; Botescu I

Тема 7. Політичні ризики в загальній оцінці ризиків

1. Сутність і показники політичної стабільності.
2. Реальний стан політичної системи з точки зору її стабільності.
3. Ключові концепції політичних ризиків.
4. Методологія аналізу політичних ризиків.
5. Регуляторні ризики та системи.
6. Аналіз політичних ризиків в бізнесі.

Питання семінару

1. Аналіз і моделювання політичних ризиків
2. Основні елементи політичної системи і характер їх взаємодії.
3. Динамічність політичної стабільності і показники дестабілізації.
4. Підтримка політичного режиму: рівні підтримки. Свобода політичного вибору. Відкритість політичної системи
5. Ключові концепції політичних ризиків.
6. Еволюція аналізу політичних ризиків.
7. Застосування ризик - комунікацій до аналізу політичних ризиків для вдосконалення розуміння ризиків серед громадських та приватних організацій, урядів, інституцій та мас — медіа.
8. Регуляторні режими та їх вплив на секторальний розвиток бізнесу. .
9. Індекс економічної свободи. Індекс сприйняття корупції. Індекс людського розвитку. “Doing business” – база Світового Банку.

Питання щодо самостійного опрацювання.

1. Оцінка політичного ризику при прийнятті інвестиційного рішення
2. Оцінка політичних ризиків методом «великих турів»
3. Оцінка політичних ризиків методом Дельфі.
4. Оцінка особистісного фактору в політичних ризиках - Prince model
5. Трансфертні ризики та їх вплив на політичні ризики

6. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів як фактор політичних ризиків

Основна література:

L. van Efferink; Ramady, M.; Terje A.

Додаткова література:

Быченков Д. В.; Acemoglu, D.; Bremmer I. Brink C. «Thinking About Political Risk»; Foreign Investment; Darryl S.L.Jarvis; Keillor B; Managing Country Risk

Тема 8. Зовнішня політика та оцінка ризиків країн

1. Стратегічні підходи до оцінки відносин держави з іншими державами для оцінки ризиків.
2. Оцінка країн за індексом недієздатності держав.
3. Ранжування країн за інтегральним індексом ризиків.
4. Оцінка ризику конфліктів.
5. Проблеми страхування політичних ризиків.
6. Класифікація страхових випадків політичних ризиків.

Питання семінару

1. Особливості страхування фінансових інвестицій від політичних ризиків.
2. Консультаційні послуги пов'язані з вивченням інвестиційного та політичного клімату в країні.
3. Умови поповнення переліку можливих політичних ризиків. об'єкти страхування від політичних ризиків.
4. Мультинаціональні банки – роль в оцінці ризиків країн
5. Інфляційне таргетування та ризик країн
6. Управління ризиками країни – основні підходи

Питання щодо самостійного опрацювання.

7. Політичний імідж України та оцінка ризиків
8. Консультаційні послуги пов'язані з вивченням інвестиційного та політичного клімату в країні.
9. Умови поповнення переліку можливих політичних ризиків та об'єкти страхування від політичних ризиків.
10. Економічні інструменти зовнішньої політики

11. Зовнішня політика України та економічні ризики

12. Методи моделювання політичних ризиків

Основна література:

L. van Efferink; Ramady, M.; Terje A.

Додаткова література:

Вітлінський В. В.; Bouchet, M.; Bremmer I.; Definition and Measurement of Sovereign Risk; Keillor B; Managing Country Risk

Тема 9. Геополітичні сценарії та оцінка ризиків

7. Класичні геополітичні сценарії, нова геополітика та геофілософія.

8. Геополітичний ризик — концепції та моделі.

9. Вимоги щодо сценаріїв, типи сценаріїв та рухомі сили сценаріїв.

10. Політичні, військові та економічні складові геополітичних сценаріїв.

11. Розробка нових перспектив вирішення конфліктів щодо боротьби за природні ресурси.

12. Тероризм та геополітичні сценарії.

13. Управління геополітичними ризиками при прийнятті інвестиційних рішень.

14. Трансформація політичного режиму і системні ризики.

Питання семінару

1. Прогнозування геополітичних ризиків.
2. Рівні політичних ризиків (національний та міжнародний рівні).
3. Імовірнісні характеристики проекту
4. Метод сценаріїв розвитку
5. Метод «дерева рішень» в оцінці ризиків країн
6. Метод Монте – Карло в оцінці ризиків країн

Питання щодо самостійного опрацювання.

1. Класичні моделі геополітики
2. Посткласичні моделі геополітики
3. Ризикогенні сценарії Росії у сучасному світі
4. Ризикогенні сценарії США у сучасному світі
5. Ризикогенні сценарії Німеччини у сучасному світі

5. Ризикогенні сценарії Китаю у сучасному світі

Основна література:

L. van Efferink; Jakobsen, Jo.; Terje A.

Додаткова література:

Bremmer I.; Brink C. «Introducing Political Risk»; Foreign Investment; Rajan, R.

Тема 10. Менеджмент ризиків - побудова економічних сценаріїв оцінки ризиків.

1. Основні підходи до управління ризиками.
2. Методи управління ризиком: уникнення, попередження, оптимізація ризиків.
3. Внутрішні та зовнішні способи уникнення ризиків.
4. Управління фінансово – економічними ризиками. Процес ризик – менеджменту.
5. Сутність методології сценарного методу.
6. Основні елементи методології сценарного методу за Пітером Шварцем.
7. Восьмиетапний алгоритм сценарного методу аналізу. СВOT і ПЕСТ - аналіз.

Основна література:

L. van Efferink; Ramady, M.; Terje A.

Додаткова література:

Быченков Д. В.; Стейнберг Р; М-Н Bouchet; Botescu I; Bremmer I.; Brinc C. «Introducing political risks»; Brink C. «Thinking About Political Risk»; Sources for country's political analysis; Rajan, R.; World Economic Outlook

Питання семінару

1. Ризик – менеджмент в міжнародному бізнесі
2. Банківська практика управління ризиками
3. Управління міжнародними ризиками управління обмінними курсами
4. Організація ризик – менеджменту на підприємстві
5. Інновації в управлінні ризиками країн
6. Управління ризиками катастроф в управлінні ризиками

Питання щодо самостійного опрацювання.

1. Організація управління крайніми ризиками в промислових компаніях
2. Розрахунок лімітів ризиків країн
3. Встановлення ключових чинників ближнього і далекого зовнішнього середовища в управлінні ризиками
4. Політика управління крайніми ризиками
5. Взаємозв'язок підприємницьких та країнних ризиків
6. Ризик – менеджмент в управлінні ресурсами комерційного банку

V. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МЕТА І ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Головна мета проведення самостійної роботи полягає у необхідності більш широкого огляду тематики курсу з використанням матеріалів періодичних видань, наукових праць, монографій з окремих питань дисципліни.

Важливою складовою самостійної роботи студентів є виконання індивідуальних робіт.

Виконання індивідуальних робіт має на меті:

- закріплення знань теоретичного курсу;
- напрацювання вмінь:
 - вирішення задач по застосуванню основних принципів систематизації типів ризиків;
 - побудови аналітичних схем взаємозв'язку структури, форм та середовища існування макроекономічних та політичних ризиків;
 - розробки та застосування принципових схем аналізу кон'юнктури ринку товарів та послуг з метою врахування ризиків

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання для самостійної роботи:

№ теми	Завдання	Література	Форма контролю
1.	Вступ до теорії економічних ризиків	4,6,7,8,9,11,23	Опитування

2.	Оцінка економічних індикаторів ризиків	2,5,8,9.	Підготовка індивідуальної презентації
3.	Фіскальна та монетарна політика та оцінка банківських ризиків	1,5,6,14,28	Підготовка індивідуальної презентації
4.	Платіжний баланс та оцінка ризиків	6,8,13,14,24	Підготовка індивідуальної презентації
5.	Суверенний борг та оцінка ризиків країн	10,13,15,21	Підготовка індивідуальної презентації
6.	Міжнародні потоки капіталу і ризики	2,4,5,14	Підготовка групової презентації
7.	Політичні ризики в загальній оцінці ризиків	12,17,19,20,21	Підготовка індивідуальної презентації
8.	Зовнішня політика та оцінка ризиків країн	4, 15,16,22,23,25	Підготовка індивідуальної презентації
9.	Геополітичні сценарії та оцінка ризиків	17,18,19,20,26,	Підготовка індивідуальної презентації
10.	Менеджмент ризиків - побудова економічних сценаріїв оцінки ризиків.	17,18,19,20,27	Підготовка групової презентації

ОБСЯГ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Розподіл годин по кожному виду самостійної роботи.

<i>№</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин</i>
1.	Підготовка до поточних практичних занять	17
1.	Виконання поточних практичних завдань	17
2.	Написання есе	17
3.	Підготовка виступів	17
4.	Індивідуальні консультації з викладачем	12
	ВСЬОГО	80

Система оцінки знань студентів і шкала оцінок

Умови рейтингу

Види робіт	Максимум балів
Робота у триместрі	
Семінари	12
Практичні заняття	12
Проміжний тест 1	19
Проміжний тест 2	19
Фінальний тест	38
Разом	100

Отримання протягом триместру менше 20 триместрових балів означає недопуск до іспиту. Під час проведення семінарських занять студенти готують доповіді та виступи по темах семінарів, вказаних викладачем.

Список літератури

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

7. Feenstra, R. C. and A. M. Taylor (2012). International Economics. Second edition.
8. L. van Efferink, C. Kool, Tom van Veen Country risk analysis. - NIVE – SW, Amsterdam 2003
9. Jakobsen, Jo. Political Risk and the Multinational Company: Concepts, Theories and Evidence. Published by Akademika Publishing, 2012. -268 pp.
10. Ramady, Mohamed A. Political, Economic and Financial Country Risk. – Springer 2014
11. Terje A. Risk analysis – Wiley and Sons 2015.- 216 pp.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

35. Бартон Т., Шенкир У., Уокер П. Риск - менеджмент. Практика ведущих компаний. — М.: Вильямс, 2008.
36. Беренс В., Хавранек П. М. Руководство по оценке эффективности инвестиций. – М.: Интерэксперт, ИНФРА - М. 1995.– 528 с.
37. Быченков Д. В. Проблема политического риска: понятие и методы оценки / Д. В. Быченков // Мировая экономика и международные отношения — 2008. — № 1. — С. 68—77.
38. Вітлінський В. В. Ризикологія в зовнішньоекономічній діяльності: навч. посіб. / В. В. Вітлінський, Л. Л. Маханець. — К. : КНЕУ, 2008. — 432 с.
39. Дамодаран А. Инвестиционная оценка: Инструменты и методы оценки любых активов / Асват Дамодаран; Пер. с англ. – 5-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. – 1340 с.
40. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 312 с.
41. Клапків М. С. Питання етимології економічного ризику / М. С. Клапків // Фінанси України – 2001. – № 4. – С. 14–20
42. Крамаренко В. И. Страновые риски во внешнеэкономической деятельности : учеб. пособ. / В. И. Крамаренко, Н. И. Твердохлебов. — Симферополь : Диайпи, 2012. — 252 с.

- 43.**Машина Н.И. Экономический риск и методы его измерения: Учебное пособие
– Донецк: ООО “Юго - Восток,Лтд”, 2004. – 192 с.
- 44.**Стейнберг Р., Эмерсон М., Мартене Ф., Ноттингем Л., Управление рисками. Интегрированная модель. Концептуальные основы / Перевод О. Высоцкой, Т. Роджерса, Л. Терещенко. —М.: Институт внутренних аудитором, 2004. —109 с.
- 45.** Устенко О.Л. Теорія економічного ризику. –К.:МАУП, 1997
- 46.**Acemoglu, D. and J. A. Robinson (2011). Why Nations Fail. The origins of power, prosperity and poverty. Profile Books.
- 47.**М-Н Bouchet, E. Clark, B. Gros Lambert.- Country Risk Assessment , Willey Finance , 2003
- 48.**Botescu I, Nicodim L.- “The Importance of the Country Risk in Investments Management”, , Annals Of The Oradea University, Fascicle Of Management And Technological Engineering, Volume Vi (Xvi), 2007.
- 49.**Bouchet, M, Clark E., Gros Lambert B. 2003. Country Risk Assessment: A Guide to Global Investment Strategy
- 50.**Bremmer I., Keat P., “The Fat Tail: The Power of Political Knowledge for Strategic Investing”.- Oxford University Press, 2009.
- 51.**Bremmer I. “Managing risk in an unstable world ”, Harvard Business Review- June 2005. pp.51 – 60
- 52.**Brink C. “Introducing Political Risk” in Measuring Political Risk: Risks to Foreign Investment, (Ashgate Publishing:Aldershot,2004),pp.1- 16
- 53.**Brink C. “Thinking About Political Risk: A Conceptualization” in Measuring Political Risk: Risk t
- 54.**o Foreign Investment. - Ashgate Publishing: Aldershot, 2004, pp.17 - 46.
- 55.**Darryl S.L.Jarvis, Griffiths M. “Learning to fly: the evolution of Political Risk Analysis”, Global Society, Vol.21, No.1, January, 2007, pp.5 -21”
- 56.**Definition and Measurement of Sovereign Risk :IMF
2011: <http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2011/pr1191.htm>
- 57.**Keillor B, Hauser W, Griffin A.- “The relationship between political risk, national culture and foreign direct investment as a market entry strategy: perspectives from

U.S. firms”, , Innovative Marketing, Volume 5, Issue 1, 2009.

58.Henisz W.J., Zelner B.A - “The strategic organization of political risks and opportunities”,, Strategic Organization Vol 1(4), pp. 451–460, 2003.

59.Managing Country Risk: A Practitioner's Guide to Effective Cross -Border Risk Analysis , Daniel Wagner, 2013

60.Rajan, R. (2010). Fault Lines. How Hidden Fractures Still Threaten the World Economy. Princeton University Press.

61.Sources for country’s political analysis : Frost & Sullivan, EIU, CIA, Credit Risk International, Transparency International, Heritage Foundation,
www.groupegeos.com

62.World Economic Outlook Databases

63.IMF Country Index, Corruption Perception Index

ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Теорія макроекономічних і політичних ризиків __ ФЕН,іспит.

Прізвище _____ Група _____ Дата _____

1. Корпорація Assauer Inc. оцінює ризики країни. Корпорація ідентифікувала різні політичні і фінансові ризики, представлені в таблиці нижче

Ризик політичних факторів	Встановлений рейтинг	Встановлена вага
Блокування трансфертів	5	40%
Бюрократія	3	60%
Фактор фінансового ризику	Встановлений рейтинг	Встановлена вага
Відсоткова ставка	1	10%
Інфляція	4	30%

Обмінний курс	5	20 %
Конкуренція	4	20%
Зростання		20 %

Корпорація встановила загальний рейтинг у 80 % для політичних факторів і 20 % для фінансових факторів. Компанія не бажає розглядати країну як об'єкт для інвестування, якщо рейтинг країни знаходиться нижче 4%. Чи стане країна інвестиційною привабливою для компанії?

2. Які методи ранжування України при оцінці ризиків є адекватними? Чи зміняться методи оцінювання, якщо Ви будете оцінювати зарубіжну країну?
3. Якщо Ви використовуєте рейтингову систему оцінювання країни, яка базується на бальній системі від 0 до 100 (100 — дуже надійна країна) і країна Z отримує бал 77, чи будете Ви інвестувати в дану країну. Поясніть відповідь. Підказка: потрібно згадати, що ранжування є суб'єктивним процесом і в такому випадку потрібно розглянути ймовірність розподілу можливих наслідків прийнятого рішення.
3. Зазначте деякі форми політичного ризику, які відрізняються від процесу придбання або субсидування національним урядом і коротко оцініть, яким чином кожен з обраних факторів впливає на ризик мультинаціональних компаній
4. Дайте визначення терміну - *бажання виплат (payment willingness)*. Яким чином він взаємопов'язаний з *потенціалом виплат (payment ability)* ?
5. Побудуйте геополітичний сценарій розвитку подій в аналізованій Вами протягом триместру країни
6. Настання дефолту залежать від наявності:
 - А) Суверенного ризику
 - Б) Ризику колективних дебіторів
 - В) Ризику конвертації
 - Г) Трансфертного ризику
 - Д) Від усіх факторів
 - Е) Від жодного з факторів

7. Напишіть формулу реального ефективного валютного курсу. Яким чином даний показник пов'язаний з визначенням ризиків
8. Обґрунтуйте, чому стратегія МНК щодо диверсифікації міжнародних проектів може мати низький вплив на загальний ризик країн?
9. Метод Монте – Карло в оцінці ризиків країн — короткий зміст
10. Якщо потенційна віддача є достатньо високою, будь який ризик в країні буде проігнорованим. Чи згодні Ви з таким твердженням?
11. Оберіть показник, який може бути віднесений до групи *Зовнішня ліквідність*:
- А) Міжнародні резерви
 - Б) Офіційні гранти
 - В) Торговельний баланс
 - Г) Жоден з показників не є вірним
12. Обґрунтуйте вплив коливань рівноваги балансу руху капіталів на зміну ризиків країн.

VI. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Мета поточного контролю – оцінити ступінь засвоєння теоретичного і практичного матеріалу та рівень знань студентів з відповідних розділів дисципліни.

Рівень поточних знань оцінюється в балах по кожному із передбачених видів семінарських завдань окремо:

- володіння теоретичним матеріалом;
- розв'язання тестів;
- доповіді за тематикою творчих робіт;
- розв'язання задач обчислювального характеру;
- розв'язання практичних ситуацій (кейсів).

Згідно до методики рейтингової оцінки поточний рейтинг студента розраховується як сума балів за всіма видами практичних завдань (плюс показники відвідування лекційних та практичних занять) наращується протягом семестру.

Студенти, поточні знання яких оцінені на “незадовільно” (0-29 балів), вважаються не атестованими і до екзамену з дисципліни не допускаються. Студенти, які за роботу в семестрі та на екзамені набрали 30-59 балів мають право на перескладання.

МЕТА І ФОРМИ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Підсумковий контроль знань здійснюється наприкінці семестру шляхом складання іспиту.

До іспиту допускаються студенти, які мають необхідний рівень поточних знань.

Іспит проводиться в письмовій формі, по завданнях які складені на основі програми курсу та мають однаковий рівень складності. Іспит проводиться у письмовій формі. Під час іспиту не дозволяється користуватися довідниками, словниками тощо.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Тип індивідуального завдання:

Звіт для інвесторів щодо оцінки інвестиційних ризиків країн світу

Зміст роботи: розробка геополітичних сценаріїв з врахуванням макроекономічних та політичних ризиків країн

Загальні вимоги до виконання:

- ✓ Використання представлених викладачем груп економічних та політичних індикаторів;
- ✓ Використання часових трендів для оцінки ризиків
- ✓ Групові та індивідуальні форми презентацій

ТЕМАТИКА ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ

Тематика реферативних робіт

Теми рефератів до теми 1

«Вступ до теорії економічних ризиків»

1. Економічні школи в сфері оцінки макроекономічних ризиків країн.
2. Політологічні школи в сфері оцінки політичних ризиків.
3. Ризики країн та інвестиційний клімат в країні.
4. Критерії виділення підсистем економічних ризиків.
5. Огляд кількісних методів оцінки ризиків.
6. Огляд якісних методів оцінки ризиків.

Теми рефератів до теми 2

«Оцінка економічних індикаторів ризиків»

1. Азійська криза 1997 – 1998 основні індикатори ризиків країн
2. Дефолт в Аргентині 2001 та основні індикатори р
3. Оцінка індикаторів ризиків ринків, які розвиваються
4. Методики написання звітів ризиків країн банківськими аналітиками
5. Порівняльний ризик країн і таксономія індикаторів
6. Метод UTADIS в оцінці ризиків
7. Метод MHDIS в оцінці ризиків
8. Статистичні та економетричні методи оцінки ризиків
9. Непараметричні техніки оцінки ризиків

Теми рефератів до теми 3

«Фіскальна та монетарна політика та оцінка банківських ризиків»

1. Аналіз та ранжування кредитного та операційного ризику країн
2. Ризики банку при отриманні міжнародних кредитів
3. Методика Standard and Poor в оцінці банківських ризиків
4. Аналіз галузевих ризиків та ризиків країн в банківському секторі країни
5. Оцінка ризиків країн в операціях кредитування
6. Політика управління ризиками мультинаціональних банків

Теми рефератів до теми 4

«Платіжний баланс та оцінка ризиків країн»

1. Баланс поточних операцій та оцінка ризиків
2. Баланс операцій з капіталом та оцінка ризиків
3. Роль МВФ в мінімізації ризиків країн

4. Мінімізація ризиків платіжного дисбалансу
5. Аналіз платіжного балансу України в контексті ризиків країн
6. Криза платежів країн єврозони

Теми рефератів до теми 5

«Суверенний борг та оцінка ризиків країн»

1. Аналіз та оцінка ризиків в національній економіці
2. Сучасні підходи до управління ризиками державного боргу
3. Ризик міжнародної інвестиційної діяльності та інвестиційний клімат
4. Глобальні ризики боргового «нависання» у розвинутих країнах і засоби її мінімізації
5. Зарубіжний досвід використання методів та інструментів управління суверенними боргами
6. Основні ризики державних боргових зобов'язань та концептуальні напрями їх мінімізації

Теми рефератів до теми 6

«Міжнародні потоки капіталу і ризики»

1. Міжнародні потоки капіталу та підтримка фінансової стабільності після глобальної фінансової кризи.
2. Управління потоками капіталів та мінімізація довгострокових і короткострокових ризиків.
3. Ризики та суперечливість міжнародного руху капіталу в банківському секторі.
4. Проблеми контролю за рухом капіталу в умовах волатильності: ризик глобальної фінансової лібералізації
5. Дохідність іноземних інвестицій в країнах з ринком, що формується: вплив на зовнішні дисбаланси.
6. Вплив міжнародних капіталів на фінансову політику країн з неусталеною економікою.

Теми рефератів до теми 7

«Політичні ризики в загальній оцінці ризиків»

1. Вплив політичного ризику на потенціал економічного зростання ринків, які розвиваються
2. Політико – економічні ризики в системі ризик - менеджменту
3. Політичний ризик та методи його оптимізації
4. Політичні ризики у зовнішньоекономічній діяльності
5. Моделі аналізу політичних ризиків
6. Гегемонія, територія та міжнародна політична економія як фактори впливу на політичні ризики

Теми рефератів до теми 8

«Зовнішня політика та оцінка ризиків країн»

1. Теорія гегемонічної стабільності та економічний аналіз
2. Геополітичні сценарії кризи зони Євро
3. Вимірювання зовнішнього ризику від нафтових шоків
4. Проблеми страхування ризиків для зовнішніх інвесторів
5. Індикатори попередження політичних ризиків

Теми рефератів до теми 9

«Геополітичні сценарії та оцінка ризиків»

1. Геополітичні сценарії в еру пост – ОПЕК
2. Оцінка глобальних геополітичних сценаріїв 2017 року
3. Сценарій геополітичного конфлікту Україна – Росія
4. Громадянська війна в Сирії – геополітичні сценарії
5. Енергетична безпека та геополітичні сценарії
6. Геополітичне бачення Центральної та Східної Європи

Теми рефератів до теми 10

«Менеджмент ризиків - побудова економічних сценаріїв оцінки ризиків »

1. Ризик – менеджмент для економіки України
2. Використання внутрішніх рейтингів для оцінки ризиків
3. Інтегрування політичних ризиків в ризик – менеджмент підприємств
4. Управління ризик – менеджментом в країнах, які розвиваються
5. Макро та мікро ризик – менеджмент в оцінці ризиків країн
6. Ризик менеджмент — міжнародна методологія оцінки ризиків країн

Орієнтовний перелік питань для іспиту з дисципліни

“Теорія макроекономічних та політичних ризиків”

1. Визначення трансфертного ризику
2. Суверенний ризик - визначення
3. Колективний ризик дебіторів - визначення
4. Борговий дефолт – основні риси
5. Відтермінування боргу – основні ознаки
6. Ризик конвертованості – основні ознаки
7. Трансфертний ризик - визначення
8. Ризик конвертованості – визначення
9. Граничні кредитні ризики країн - визначення
10. Визначення відсоткового ризику в ризиках країн
11. Визначення операційного ризику
12. Ризик відповідності в оцінці ризиків країн
13. Стратегічний ризик в оцінці ризиків країни
14. Здатність та бажання оплачувати в ризиках країн .
15. Різниця між локальною валютою та іноземною валютою в оцінці ризиків країн
16. Механізм оголошення дефолту МВФ – причини та наслідки для країн
17. Реструктуризація та списання боргу - різниця
18. Ризик конвертованості в зоні Євро
19. Ризик відповідності – визначення
20. Визначення ризиків бізнес – середовища при оцінці ризиків країни
21. Взаємозв’язок між платоспроможністю та ліквідністю в оцінці ризиків країн
22. Концепція зростання економічного потенціалу в її застосуванні ризиків країн
23. Концепція прямих іноземних інвестицій в його застосуванні до ризиків країн
24. Ринки, які виникають та країни, як розвиваються – різниця, еволюція концепцій та застосування до ризиків країн

25. Надходження іноземної валюти - потенційні джерела та обмеження
26. Потенціал надходження іноземної валюти – стійкість до негативних шоків
27. Стійкість як концепція ризиків країн
28. Вразливість як концепція ризиків країн
29. Криза довіри в ризиках країн - визначення
30. Реальні відсоткові ставки – застосування до теорії ризиків
31. Бізнес цикли – застосування до теорії ризиків
32. Рецесія в Китаї та її вплив на світову економіку – пояснення з точки зору ризиків країн
33. Вразливість та стійкість внутрішньої економіки – пояснення
34. Реальний ефективний обмінний курс та ризики країн
35. Визначення кредитоспроможності в теорії ризиків країн
36. Кореляція між рівнем валютними резервами та короткостроковим боргом в її застосуванні до ризиків країн
37. Коефіцієнт платоспроможності – базові дефініції
38. Коефіцієнт ліквідності – базові дефініції
39. Expected loss calculation by lending institutions
40. Forfaiting in CRA
41. Базельські правила III щодо ліквідності – визначення коефіцієнту покриття
42. Базельські правила III щодо вимог по капіталу
43. Визначення Базельських правил III щодо коефіцієнту левериджу
44. Базельські принципи III – базові принципи
45. Базельські принципи II – базові принципи
46. Базельські принципи I – базові принципи
47. Країна, яка обрана для аналізу – поточний економічний ризик для інвесторів – пояснення інвестиційної стратегії

КРИТЕРІЇ СКЛАДАННЯ ЕКЗАМЕНУ

Максимальна кількість балів на проведення підсумкового контролю з формою контролю іспит - 40,

Критерії оцінки підсумкових знань при складанні екзамену наведені в таблиці

Таблиця 1.

Критерії складання екзамену

<i>Характеристика відповіді по варіанту</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
<i>Зміст 2-х теоретичних питань розкрито повністю і в розгорнутому вигляді</i>	<i>10</i>
<i>Практичне завдання розв'язано правильно і з поясненнями</i>	<i>20</i>
<i>Вірні відповіді на тести</i>	<i>10</i>
ВСЬОГО	40 балів

За результатами складання екзамену (заліку) якість підсумкових знань студента оцінюється за рейтинговою системою та трансформується в національну шкалу та шкалу ECTS

Таблиця 2.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS.

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	
91 – 100	5 (відмінно)	Зараховано	A (відмінно)
81 – 90	4 (добре)		B (дуже добре)
71 – 80			C (добре)

66 – 70	3 (задовільно)		D (задовільно)
60 – 65			E (достатньо)
30 – 59	2 (незадовільно)	Не зараховано	FХ (незадовільно – з можливістю повторного складання)

Система оцінки знань студентів і шкала оцінок

Умови рейтингу

№	Види робіт	Кількість	Максимум балів за умови отримання	Разом
1	Семінар	11	0,9	10
2	Підготовка реферативної роботи	1	10	10
3	Проміжна контрольна робота	2	20	40
4	Фінальний тест	1	40	40
	Разом:			100

Мінімальна кількість набраних впродовж триместру балів до допуску до іспиту – 40 балів.

0-60 балів – незадовільно

61-75 балів – задовільно

76-90 балів – добре

91-100 балів – відмінно

